

Posamezna šte.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrť leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inserterali ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

34. šte.

Maribor, dne 21. marca 1924.

Letnik XVI.

Mednarodni položaj naše države.

(Iz govora poslanca dr. Hohnjeca na ekspozé zunanjega ministra.)

Razmere med poedinimi državami Evrope in sveta so rezultanta učinkovanja raznolikih sil, ki se uveljavljajo ter delujejo na polju mednarodnih in meddržavnih odnosov. Te sile so različne kakovosti: materijalne, moralne, pravne in kulturne ter tudi različne učinkovitosti. Pri sedanjem ustroju mednarodnih razmer preponderanca teh sil žalibog ni tam, kjer je pravo in morala, marveč tam, kjer je moč in sila.

Dva sistema političnega ravnotežja.

V zadnjih desetletjih je evropska diplomacija bila na stališču, da je najboljši regulator za delovanje mednarodnih sil internacijski sistem političnega ravnotežja med poedinimi državami, odnosno državnimi skupinami. Kot sredstvo za doseg tega ravnotežja je služilo sklepanje zvez — razume se: samo defenzivnih zvez — med državami in pa oboroževanje z vojnim orožjem, kojega polovica je bila namenjena ofenzivi, ker drugače bi defenziva druge polovice bila ne samo nelogična, a marveč tudi nepotrebna. Ta sistem je dovedel do svetovne vojne, ki pomenja za njega sicer totalno obsodbo, ne pa tudi, kar bi bilo pričakovati v blagor narodov in držav, totalno razsulo.

Delavska vlada, ki je z začetkom tekočega leta vzele v roke krmilo angleške države, odklanja vse one zveze, pakte in alianc, ki jih pozna politika ravnotežja med državami. Angleška laboristična vlada priporoča kulturnim državam Evrope in celega sveta eno in edino zvezo, ki je sposobna med državami ohraniti ravnotežje miru ter poedine narode osvoboditi ogromnega bremena oboroženosti, in jo je: Zveza narodov.

Ideal angleške delavske vlade.

Možje, ki imajo sedaj v rokah usodo britanskega svetovnega imperija, so dobri poznavalci zgodovine. Za nje je historija vitae magistra. Zato v politični praksi močjeo uporabiti sistema posebnih — separatnih — prijateljskih zvez in alianc. Filip Snowden, zakladni kancelar Velike Britanije, navaja to-le motivacijo: »Takšne zveze vplivajo provokatorno. Oné izsilijo druge grupacije ali in druge alianc, o katerih se potem pravi, da so ustvarjene za obrambo in brez agresivnih namerov. Toda posebne alianc neizogibno vodijo k sporom in napadom, vzdržujejo strah in zavist, silijo k vojnim pripravam ter tudi čestokrat končujejo z vojnimi dogodki. To je razlog, ki je merodajen za prvo programno točko v internacijski politiki delavske stranke, namreč njena opozicija proti paktom in aliancam in proti temu, kar se imenuje politika ravnotežja. Delavska stranka vsled tega sedanja Zveza narodov nezadostna, vendar te ustanove pospešuje ideal Zveze narodov. Ona si je v svesti, da je noče odpraviti, marveč njeno ustavo popraviti in izpopolniti, dokler predstavljajo internacijsko zvezo, ki obsega vse narode. Ideal delavske stranke je končno svetovno razoroženje na temelju splošne pogodbe. Nikakor ni za to, da se lastna zemlja brez orožja izpostavi vsem mogočim napadom drugih narodov, vedno pa bo delala na to, da se oboroženje z mednarodnimi pogodbami omeji ter bo pozdravila oni dan, ko bodo razsodišča urejevala meddržavne difference, ne da bi se moralo zateči k smrtonosnim in vendar brezplodnim metodam vojne.«

Da ima laboristična vlada resno voljo uveljaviti ta svoj program, dokazuje programni govor predsednika Macdonalda v angleški spodnji zbornici dne 12. februarja t. l., v katerem je med drugim izjavil: »Najvažnejši cilj zunanje ministra mora biti, da se doseže dogovor tudi v vprašanju oboroženja. To bi bil velik dokaz za uspešno politiko. Uporabil bom vso svojo energijo, da povečam reprezentativni značaj in avtoriteto Zveze narodov. Upam, da se bo Zveza narodov vedno bolj in bolj uporabljala kot internacijsko sodišče za ureditve raznih vprašanj, ako dva naroda smarata kot nemogoče, da bi jih direktno uredila med seboj. V Zvezo narodov mora vstopiti Nemčija in jaz upam, da se bo tudi Rusija njej pridružila.«

V pismu, ki ga je začetkom t. l. pisal Macdonald francoskemu ministrskemu predsedniku Poincaréju, povdarja: »Francoski narod želi varnost. Angleški narod goji identičen ideal. Dočim pa misli Francija na varnost le v toliko, v kolikor daje varnost proti Nemčiji, pa britanska vlada tej besedi pripisuje veliko širši pomen. Kar želimo, to je varnost pred vojnimi splohi. Po mojem mišljenju problem varnosti ni samo francoski, je marveč evropski problem, ki zadeva tudi Anglijo in Nemčijo, Poljsko in Cehoslovaško, Ogrsko in Jugoslavijo, Ussijo in Rumunijo, Italijo in Grško. Tako je bodoče, da bo človeštvo v bodočih deset letih doživelo splošno razoroženje in razširjenje razsodniškega postopanja po svetu. Med tem more biti naša naloga, da zopet vpostavimo zaupanje. Ta naloga se da le tako izvršiti, da se sedaj obstoječi mednarodni sum in mednarodni nemir razime

in odpravi. Ali se ta cilj da deloma doseči z regionalno (pokrajinsko) demilitarizacijo in nevtralizacijo, z ustvaritvijo nevtraliziranih pokrajin med gotovimi državami pod medsebojnim ali celo kolektivnim (skupnim) jamstvom in nadzorom, ali pa s kakšnim drugim sredstvom, to je vprašanje, katero je ureba v poedinostih skrbno premisliti. To je, tako verujem, zadeva, v kateri bi Zveza narodov z istočasnim razmotiranjem in eventualnim delovanjem mogla igrati važno vlogo.«

Država SHS in Zveza narodov.

Kar se tiče zunanje politike naše države, je njeni nosilci dosedaj še niso usmerili v pravcu Zveze narodov. Temu se moramo tembolj čuditi, ker je Zveza narodov po svojem bistvu in po svoji nalogi pozvana za to, da štiti svobodo in interese malih narodov. Zaščita svobode in interesov malih narodov pa je mogoča samo takrat in tamkaj, kjer vodita prvo besedo pravo in morala. Kjer pa odločujeta sila in nasilje, so pravice malih narodov pokopane.

Tak grob za naše pravice je priredila Italija v znamenem rimskem paktu, ki je bil pretekli mesec ratificiran v našem parlamentu. Naše globoko prepričanje je, da ni bilo potrebno, da smo dali zakopati toliko naših pravic in interesov. Lahko bi jih bili ohranili in obranili, ako bi bili življenjske interese našega naroda v narodnem, političnem in gospodarskem oziru stali pod odločitev internacijskega razsodništva in pod zaščito Zveze narodov. Naša stranka je z največjo doslednostjo branila stališče, da se morajo sporne točke o Jadranu in o pokrajinah ob njem, ki obstoje med Italijo in našo državo, rešiti pred mednarodnim forumom. Gospoda Pašič in Ninčič sta koncem septembra preteklega leta bila na istem stališču. Potem pa sta iz nerazumljivih ali vsaj nepojasnjenih razlogov ostavila to edino pravo stališče ter izbrala metodo direktnih pogajanj z Italijo. Gospod Ninčič je bil neutrudljiv v zatrevanju, da je bil mednarodni forum za nas nesiguren, švicarska arbitraž problematična, apel na Zvezo narodov riskanten. Mi smo gospodu Ninčiču opetovano dokazovali, da je njegova teza totalno pogrešena in pogubna za našo državo, pa nam ni hotel verjeti. Sedaj, ko je isto rekel Mussolini, bo gospod Ninčič najbrže verjel, ker je za njega Mussolini avtoriteta in to respektabilna avtoriteta.

Mussolini demantira Pašič-Ninčičevu stališče.

Dne 21. febr. t. l. je pa Mussolini podal ministrskemu svetu v Rimu ekspozé, ki konstatira, da je iz mednarodnega stališča bila že pred rimskim paktom zagarantirana pripadnost Barosa, Delte in Bankina pod absolutno suvereniteto Jugoslavije, vrh tega pa še, kar bi bilo za našo državo največje važnosti, samostalnost in neodvisnost mesta Reke.

S to izjavo Mussolini najjasneje in najiskrenejše demantira izjave nosilcev naše zunanje politike Pašič-Ninčiča in branitelje njune politike, ki so venomer naglašali: ali predaja Reke Italiji, ali vojna z Italijo! Mussolini izjavlja, da Italija radi rapalske pogodbe, odnosno radi Reke ne bi bila mogla riskirati vojne, ker ta vojna bi ne bila samo z našo državo, marveč s polovico Evrope. V tem slučaju bi Italija ne riskirala samo Reke, marveč bi bilo ponovno postavljeno na tapet celo vprašanje državnih mej Italije na kopnem in na morju in to pod mnogo težjimi okolnostmi. Iz te Mussolinijeve izjave sledi, da bi bil Mussolini končno pristal tudi na izvršitev člana 4 rapalske pogodbe, ki je od dveh držav bila registrirana pri Zvezi narodov, ako bi bila Pašičeva vlada energično vstrajala na izvršitvi rapalske pogodbe in v to svrhu upotrebilo vsa diplomatska sredstva. In ravno v tem poslednjem oziru še sledi eklatanten Mussolinijev demanti Ninčičevega stališča o mednarodnem razsodništvu in o apelu na Zvezo narodov. V svojem govoru v parlamentu je g. Ninčič glede tozadevnih očitkov opozicije izjavil, da rapalska pogodba ne predvideva arbitraže glede reške države, marveč samo glede njenih mej, da švicarski predsednik še ni bil pristal na njo, da bi on to storil samo v slučaju, ako bi se obe državi obrnili na njega. Mussolini pa da bi ne pristal na arbitražo itd. Glede apela na Zvezo narodov je g. Ninčič rekel, da pomoč Zveze narodov ne bi bila praktične vrednosti. Proti temu Mussolini ugotavlja: »Z doseženo rešitvijo se je izbeglo i švicarski arbitraž, koja bi nas po vsej priliki zavrnila na 4. član rapalske pogodbe. Izbeglo se je pored tega i eventualnemu protestu na Zvezo narodov, kojega rezultat ni bil za nas siguran.«

Politični položaj.

»Pomozi blok.« Glede opozicijskega bloka se širijo zopet najrazličnejše vesti. Odposlanca HRSS dr. Maček in Predavac sta ob navzočnosti nekaterih članov opozicijskega bloka predala predsedstvu skupščine zopet 31 poslaniških poverilnic, podpredsednik skupščine ni hotel izstaviti reverza, kakor prvič, vnesel je pa v nav-

zočnosti članov opozicijskega bloka poverilnice v zapisnik ter obljubljal, da se bo verifikacija pospešila. Domneva se pa, da bodo radikali sedaj skušali ovirati verifikacijo in tudi to je že skoraj gotovo, da se bo plenum skupščine šele po končani proračunski razpravi bavil z mandati Radičeve stranke. — Tudi to se govori, da bo skušal Pašič skupščino že poprej odgoditi za najmanj 15 dni. Za ta slučaj in poskus grozi opozicija z nezaupnico predsedstvu skupščine ter povdarja, da bo za to imela tudi potrebno večino. — Ko se vse mogoče ugiblje in tudi intrigira proti bloku, si pa ljudje po Krajini mesto s »pomozi Bog!« — nazdravljajo že s »pomozi blok!«

Kritika finančne politike in uprave. V sredo je bil sprejet proračun finančnega ministrstva. Govornik Jugoslov. kluba dr. Kulovec je obravnaval krivično odmerjanje davkov, neenakost pri nalaganju in pobiranju davkov, koruptne nagrade izvršilnim organom, nered in zlorabe v monopolski upravi in velikansko breme taks. Svoja obširna izvajanja je zaključil: Ker se je finančna politika v naši državi vedno gibala v taki smeri, da nimamo glede valutne politike sigurnosti, ker so obremenitve take, da morajo oni, ki so gospodarsko šibki, nositi težo vseh davkov, oni pa, ki bi lahko plačali, se ne pritegnejo v tej meri, kakor bi lahko, ker vlada pri nas tako različna praksa, da se v enem kraju niti ne plača toliko davkov, kolikor je predpisano, a v drugem kraju še enkrat toliko, kolikor je predvideno, ker se ne izenačijo zakoni in tega v doglednem času ne moremo pričakovati, ter se sedaj veljavni zakoni tako silno krivično uporabljajo, izjavlja v imenu Jugoslov. kluba, da bo klub glasoval proti proračunu finančnega ministrstva. — Za demokrate je govoril dr. Kumanudi, ki je kritiziral slabo administracijo ministrstva financ in splošno finančno politiko. Predsednik nemškega kluba dr. Kraft je v svojem dolgem govoru ostro kritiziral davčno prakso in upravo in izjavil, da bo nemški klub glasoval proti proračunu. Izjava dr. Krafta se smatra v vseh krogih, da je nemški klub definitivno zapustil radikale.

Po svetu.

Slovenci in volitve v Italiji. Šesti april bo za naše ljudi v Italiji odločilen dan, vršile se bodo volitve za italijanski parlament. Vsled volilne reforme ter metode, ki jo bodo fašisti pri volitvah uporabljali, bo položaj v volilnem boju za Slovence silno težak. Julijska provinca voli 32 poslancev. Po novem fašistovskem volilnem zakonu dobiva dve tretini mandatov ona stranka, ki je dobila pri volitvah četrtino vseh glasov. Ker je več kot verjetno, da bodo potrebno večino glasov dobili fašisti, odpade na vse ostale stranke le osem mandatov, katere si bodo poleg Slovencev še delili socialisti, komunisti in druge stranke. Vsled takih razmer bodo morali Slovani v Italiji napeti vse sile, da si priborijo zastopstvo v parlamentu. Prvi kandidati na jugoslovanski listi v Julijski provinci so: dr. Vilfan, dr. Stanger, dr. Besednjak, Anton Podgornik, dr. Stojan Brože in dr. Josip Bitežnik. Jugoslovani so sklenili z Nemci volilno kooperacijo in obe skupini imata skupen volilni znak — lipovo vejico s planinko. Agitacija za volitve je zelo živahna. Seveda, najbolj živi so fašisti, katerim stoji na razpolago za agitiranje celi državni aparat. Poleg fašistov med Slovenci živahno agitirajo in delujejo komunisti, katerih agitatorji gredo od vasi do vasi ter pridobivajo ljudi za svojo stran. Vendar pri volitvah med kmetskim prebivalstvom ne bodo posebno uspešni. Tudi slovenski kandidati se pridno gibljejo med ljudstvom, kolikor jim je vsaj mogoče pri fašistovskem terorju in vladnem nasilju. Vršilo se je že več shodov, na katerih se je zbralo veliko število naših ljudi. Posebno živahno je volilno gibanje v Istri, kjer se je zadnje dni vršilo več shodov. Splošno je upati, da si bodo naši priborili par mandatov. Ljudstvo je zelo zavedeno, ne razdvajuje ga strankarski boji in v volitve zre z največjim zaupanjem. Sicer ne bo mogoče par našim poslancem v parlamentu zadobiti večjega vpliva, ljudstvu pa lahko mnogo pomagajo z posredovanjem neposredno pri vladi.

Aneksija Reke. Dne 16. t. m. se je končno završila reška tragedija, italijanski kralj je svečano proglasil aneksijo Reke. Proslava tega za Italijo prevažnega dogodka je bila inscenirana v velikem slogu. Že dopoldne se je pripeljal kralj na križarki »Brindisi« ter se izkrcal v spremstvu mornariškega ministra Thaon de Revela. Na glavnem trgu je kralja svečano pozdravil mestni senat ter mu izročil mestne ključke. Nato se je vršilo v mestni hiši v kraljevi navzočnosti slovesno odkritje spominske plošče za padle vojake, nakar se je kralj odpeljal v guvernersko palačo. Ogledal si je defilacijo vojaštva ter raznih društev, potem pa je prebral general Giardina dekret o priključitvi mesta Reke Italiji. Zvečer se je vršila v gledališču gala-predstava, potem pa je kralj odpotoval. Celi slovesnosti se je poznalo, da je umetno inscenirana. »Primorski Novi List« piše o proslavi: »Dosedaj smo vi-

deli le mnogo parad in svečanosti na Reki, pa nobena od dosedanjih ni tako jadno izpadla, kakor zadnja ob priliki obiska italijanskega kralja ter o slovesni aneksiji mesta. Med ljudstvom ni bilo nikakega veselja, nikakega oduševljenja, vse je bilo nekako potrto. Mesto je bilo sicer okrašeno, kakor še nikoli, streljali so topovi, zvonili zvonovi, na ulicah, kjer se je kralj vozil, se je zbralo silno mnogo ljudstva, toda masa je stala nemo, brez veselja, le tu in tam so gručice plačanih fašistov vslikale kralja. Pravi Rečani so videli, kaj jih čaka v bodočnosti, pa je razumljivo, da se niso mogli navdušiti za Italijo pri pogledu na še tako slovesne parade in svečanosti. V objemu »Majke Italije« jih čaka sigurna gospodarska — ter mnoge tudi nacijska smrt.

Bolgarski socialisti so poslali centrali in socialistične internacionale spomenico, v kateri naglašajo, da se nahaja Bolgarija neposredno pred vojno akcijo od strani Jugoslavije, čeprav mora Jugoslavija vedeti, da Bolgarija nima armade. Gre za akcijo, ki je na las podobna zasedbi Poruhuja. Bolgarski socialisti so mnenja, da bi oborožena akcija proti Bolgariji imela težke posledice za mir na Balkanu. Zato morajo bolgarski socialisti proti vsaki taki oboroženi akciji odločno protestirati, zlasti v trenutku, ko se pripravlja angleška delavska vlada na to, da vzpostavi med narodi pravi mir.

Pretep v rumunskem parlamentu. Pred par dnevi je prišlo do velikih izgrediv v rumunskem parlamentu v Bukarešti ob priliki odkritja velike »usnjate afere« v finančnem ministrstvu. Med opozicijo, ki je silovito napadala vlado ter vladno večino, je prišlo do burnih incidentov, ki so se končali s splošnim pretepom. Neki vladni poslanec je z vsilo udaril zastopnika kmetov Mihaluka, da se je zgrudil s krvavo glavo. Ko je pretep prenehal, je Mihaluk izjavil, da se bo v bodoče udeleževal parlamentarnih sej le z revolverjem v žepu.

Vprašanje dinastije in vladavine v Grčiji. Republikaška vlada se je sporazumela tudi z desničarskimi elementi v tem, da se stavi kralju Juriju predlog, naj se prostovoljno odpove prestolu ter do tega pripravi tudi vse člane svoje rodbine. Če to stori, mu ostane večina dosedanje dvorske posesti, štiri petine civilne liste in pa časten naslov grškega kralja do smrti. Ta sporazumni predlog glede vladarske hiše Glücksburg se je sporočil kralju Juriju, ki pa izjavlja, da se prostovoljno noče odreči prestolu.

Moderniziranje Turčije napreduje z velikanskimi koraki. Kemal paša z dosledno trdovratnostjo izvršuje svoj načrt, po katerem bi se Turčija spremenila v najkrajšem času v moderno državo po evropskem vzgledu. Po odpravi kalifata je turška skupščina sprejela prvih 17 členov nove ustave, med katerimi se nahaja tudi zakon o ženski volilni pravici. Kako bo Kemal paša s tem zakonom uspel, bo pokazala bodočnost. Pri neizobraženosti turških žen, ki so bile do sedaj v kulturnem oziru popolnoma zanemarjene, pa je veliko vprašanje, če bo volilna pravica rodila zadovoljive sadove.

Dnevne novice.

V Šmarju pri Jelšah se vrši na praznik Marijinega oznanjenja dne 25. marca po rani sv. maši v gostilni g. Gradt shod SLS. Govori g. dr. Ogrizek iz Celja.

Nagrade veručiteljem, učiteljem na ekskurendnih šolah in učiteljicam ročnih del. Ravno kar našteje učiteljske kategorije naj predlože prosvetnemu oddelku v Ljubljani do 15. aprila 1924 prijave za nagrade. Prijava se naj izvrši tako, kakor je to označeno v »Uradnem listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo čas od 1. januarja do 31. marca 1924.

Vpoklic rekrutov. Ponovno se je dogodilo, da se je vpoklicalo rekrute iz Slovenije in Hrvatske ravno na dan največjih katoliških praznikov. Letos je zopet moral Jugoslov. klub po poslancu Bedjaniču odločno protestirati, ker se rekruti vpoklicujejo baš na Veliki petek. Vojni minister je obljubil, da se vpoklic preloži na dne 25. aprila.

Dvoje obsodb. Posestnika J. H. iz St. Ilje so pri mariborski sodnji obsodili na dva meseca zapore, ker se je povodom neke prtljažne revizije izrazil proti financarju: »Ti faloti so mi vse razmetali!« — To je na vsak način zelo kruta obsodba, ki še posebno odseva od sodb, ki je zadela enega od Wranglovcev, ki so, kakor je splošno znano, počenjali strašno divjaštvo ob severni meji. Pri St. Ilji je bila neka svatba in v svatovsko hišo so vdrl trije Wranglovci ter zahtevali, da se jih pogosti. Ženin je dejal, naj pridejo drugi dan, pa dobijo vse, kar si bodo želeli. Eden od Wranglovcev pa s tem ni bil zadovoljen ter je navalil na ženina z orožjem, ga ranil in bi ga bil najbrž tudi ubil, če ga ne bi rešili drugi. In ta divjak je bil obsojen samo na teden dni.

Politično zborno vanje v Konjicah, ki ga je sklicalo na Jožefovo, dne 19. t. m. katoliško politično društvo, je bila prava manifestacija naše stranke za celi konjiški okraj. Udeležba je bila od vseh strani in vseh stanov nepričakovano velika. Zborovanje je vodil naš dični starosta, mil. g. arhidjakon Hrastelj. Po občnem zboru društva je govoril narodni poslanec Žebot o političnem položaju. V živih slikah je opisal sedanjo borbo proti krivičnemu režimu. Ljudje so s pritrditvami in velikim zanimanjem sledili izvajanjem. Zvedeli smo marsikaj, kar nas je potrdilo v prepričanju, da naša borba vendarle ni zaman. Poslanec Jugoslov. kluba so zborovalci izrazili svoje neomajno zaupanje. Župnija Konjice in cel naš okraj stoji trdno in neomajano pod praporom SLS.

Zaupni sestanek v Slov. Bistrici je sklical poslanec Žebot dne 19. marca zvečer. Došlo je okoli 40 odličnih moških, večinoma iz mesta. Poslančevu poročilo so zaupnički sprejeli z odobravanjem. Po političnem poročilu so se posebno zastopniki iz obrtniških krogov razgovarjali

s poslancem o važnih zadevah. Glede organizacije moramo naglašati, da so našinci od Slov. Bistrice vrlo agilni. Taki sestanki silno dobro vplivajo. Treba jih bo stalno uvesti po vseh krajih.

Iz orožništva. Prejeli smo in priobčujemo: Ne malo začudenje je zhuil slavospev Huber-Dragiču v »Jutru« z dne 15. t. m., katerega mu poje nek plačanec. V karakteristiko, koliko je »trpel« mučenik Huber za našo stvar, naj služi dejstvo, da je on v času vojne nem orožnikom arzenalskega oddelka prepovedal občevanje v drugem jeziku, kot v »k. u. k. Dienstprache.« Ali se to pravi »ščititi naš živelj«, biti »zvest sin svojega naroda«, g. kapetan Vošnjak?! Kako so se mu »metala polena pod noge, ker je ščitil naš živelj« je najboljši dokaz, da je postal »Landesgendarmeriekommandant v Tropavi«, najvažnejšem mestu ob koncu vojne. — Kakšne razmere pa vladajo v Jugoslaviji, če ste našli pet let po srečnem ujedinenju kot posebno hvalvredno, da smo se »lahko« pri g. Dragiču javljali v materinščini? Imeli smo in imamo o ujedinenju boljše mnenje! Vidi se, da vzgajajo orožniški naraščaj nezreli ljudje, ki se niso v petih letih obstoja Jugoslavije nič naučili, ljudje, kateri s svojim čustvovanjem še vedno žive v črnolih časih Avstrije, čeprav so oficirji naše vojske, so patent-orjunci in se ponašajo s svojim dobrovoljstvom. Tistokrat smo hvalježno občutili, če smo smeli z našimi predstojniki občevati v materinščini; ti časi so minuli, zapomnite si to, g. kapetan! Žalostno je, da se Vam mora to tem potom povedati. Priporočamo tudi več previdnosti prihodnjic, če se kot zvest oproda nameravate povspeti do novih slavospevov onemu, ki zapušča zaničevanje in gnjev v srcu vseh. Tudi mi bodemo radi postregli s podatki. Pozdravljamo novega komandanta in iskreno želimo, da neha dosedanje favoriziranje Orjune ter da se na široko odpre vrata redu, pravičnosti in zakonitosti.

Lepa zamena. Kakor je javnosti znano, je vojno ministrstvo reduciralo precejšnje število sposobnih, mladih, delazmožnih in priljubljenih slovenskih orožniških oficirjev. Zvedeli smo iz čisto zanesljivega vira, da pridejo in so deloma že prišli na mesta reduciranih orožniških oficirjev v Sloveniji v Črnigori reducirani uradniki. Te uradnike, ki so se izkazali nesposobne za Črnogoro, so kar preko noči napravili za orožniške častnike in s tem častniškim blagom bodo osrečili Slovenijo. Ti v oficirje preoblečeni Črnogorci razglašajo, da so rezervni častniki, a saj znamo, koliko je stal v stari Črnigori oficir. Pa vzmimo slučaj, da bi bili ti Črnogorci res bivši rezervni oficirji, a so se izkazali kot uradniki v Črnigori tako malo sposobne, da so jih morali odsloviti iz civilne službe in sedaj pa jih je proglasilo vojno ministrstvo za komandante slovenskih orožnikov. Jadna nam majka, ako bodo šolali slovensko orožništvo črnogorski reducirani uradniki, ki ne znajo drugega, nego jezdit na magarcu, jesti čebulo in surove paradiznike ter piti rakijo!

Makedonija — mlin za našo žandarmerijo. Pri razpravi proračuna za notranje ministrstvo se je največ govorilo o Makedoniji ter o tamošnjih žalostnih razmerah. Varnost življenja in imetja sta v Makedoniji skoraj neznana pojma. Minister Vujičić je med drugim povedal, da je bilo zadnje tri leta v Makedoniji ubitih nad 600 žandarjev. Torej pravi mlin, ki melje ta stan! Gotovo je, da nasilne metode beograjske radikalne ali katerekoli vlade, ki bi enako kakor radikalna, vladala le s korobačem in puškinimi kopiti, ne bodo prinesle miru. Tudi bo treba tja poslati ljudi s širokim obzorjem in neporečno preteklostjo, ne pa fanatične, neuke elemente, katerim je nasilje in korupcija začetek in konec njihovega delovanja ter predstavljanja državne avtoritete. Ako se bo delalo po naše, ne bo toliko nesrečnih, nepotrebnih žrtv med žandarmerijo, ki gotovo ni zato, da mora nositi posledice grehov drugih mogotcev.

Nabiralne pole za dijaško knjižnico državne srednje kmetijske šole v Mariboru. Po naročilu višjih šolskih oblasti se mora glasom člena 63. »Pravilnika za srednje kmetijske šole« ustanoviti na vsakem takšnem zavodu Dijaška knjižnica in čitalnica, ki jo morajo gojenci sami vzdrževati. Takšne knjižnice se ustanovijo z namenom, da se nabavijo za udeležbe zadrug znanstvene in strokovne knjige, časopisi ter revije in se jim nudijo sredstva ter prilagoditve, da spopolnijo svojo strokovno izobrazbo. K nesreči pa dijaki sami ne razpolagajo s dovoljnimi gmotnimi sredstvi in Dijaška knjižnica in čitalnica bi se ne mogla ustanoviti, da jim ne priskoči radodarna in prosveti naklonjena javnost na pomoč. Ravnateljstvo zavoda je zato dijakom dovolilo nabiranje velikodušnih prispevkov z nabiralnimi polami, da bodo premožnejši in naobraženi veljaki ter prijatelji naprednega narodnega gospodarstva prav živahno tekmovali z obilnimi prispevki.

Silovit požar pri Sv. Barbari v Halozah. Na Jožefovo zvečer ob pol 11. uri je izbruhnil silovit požar v skladišču trgovca E. Blasa pred župno cerkvijo preko okrajne ceste. Zanetila je najbrž hudobna roka. Sreča je bila, da še je bila gostilna Rajher odprta, kjer so še bili gostje, ki so zapazili v krasni mesečni noči črn, kvišku se valeči dim. Orožniki so takoj zbudili domače in vse okrenili pri naglem gašenju. Čast jim! Največjo preglavico jim je delal sod petroleja, ki je bil do polovice poln. Lahko bi eksplodiral, kar bi povzročilo silen pok in bi vse razneslo, bati se je tudi bilo žrtve človeškega življenja. Iskre pa je sapa nesla kvišku proti zvorniku; bilo je videti, kakor da bi po zraku plavale kresnice ali janževe muhe. Ako bi se požar ne bil o pravem času opazil, bi se bila vnela ogromna gospodarska splotja, tudi hiša s trgovino, samoobsebi umevno zvonik cerkve, kjer bi novi, prekrasni zvonovi se raztopili, skratka, celi varoš bi bil v enem ognju. Ogenj, ta neljubi gost, se je Blasu že zadnji teden ponujal, ko je v četrtek ob 10. uri dopoldne izbruhnil ogenj v dimniku. Plat zvona je začelo biti, ko je bila že vsa streha v pla-

menu. Temu se ne čudimo, ko pri nas še stanuje vedno, že lani 1. maja odstavljeni mežnar Kristl v cerkveni mežnariji, naš sedanji marljiv mežnar pa pol ure od cerkve. Treba je bilo hitro teči v četrte ure od cerkve oddaljeno župnišče, od koder je sam gospod župnik v najhujšem teku prinesel cerkvene ključe in prileten gostilničar Zavec Ivan je moral v zvonik bit plat zvona. Ko se je vračal po strmih stopnicah brez luči iz visokega zvonika bi se skoraj prekucnil in padel v globčino in se ubil. Stare noge niso vajene take vezbe. Čuje se, da bi že moralo okrožno sodišče v Mariboru kot prizivno sodišče izreči svojo besedo v zadevi mežnarskega in organizatorskega stanovanja, kar pa še ni storilo, da dobi stanovanje naš domačin-mežnar, ki hode lahko v slučaju požara vestno vršil svojo dolžnost. Okrožno sodišče se prosi, da takoj izda tozadevno razsodbo.

Aretiran državni pravdnik. V Beli Crkvi v Vojvodini je bil te dni aretran državni pravdnik Franjo Masalič radi poverbe. Ponarejal je spise ter poveril 20.000 D. Oblasti so ga zasledovale že več tednov, znal se je pa spretno skrivati, da je policija že mislila, da je pobegnil v Rumunijo ter ja za njim že izdala tiralico rumunski policiji. Slednjič so ga detektivi popolnoma slučajno izsledili ter ga aretirali.

Mladenka, ki se želi posvetiti misijonskemu poklicu, pa ji manjka potrebnih denarnih sredstev, se zaupno obrača do blagih src za tozadevno podporo. Blagohotni prispevki se naj pošljejo do 6. aprila t. l. na upravništvo »Straže«.

Kako je Pašičeva vlada varala železničarje?

(Iz govora narodnega poslanca Franjo Žebota dne 13. marca v skupščini.)

Iz interpelacije g. Agatanoviča je razvidno, da se je nad železničarji v Srbiji izvršila velika prevara. Enako kakor v Srbiji, občutijo prevaro tudi železničarji po prečanskih krajih, osobito še v Sloveniji. Varalo se ni samo železničarje v Nišu, ampak imamo v naši državi i Zagreb, Ljubljano, Maribor, Sarajevo in veliko število drugih železničarskih centrov, kjer živijo železničarji v največji bedi.

Varanje železničarjev po vojni.

Gospod interpelant govori o prevari, koju je izvršila vlada nad srbskimi železničarji v zadevi plač iz časa okupacije, torej v vojni dobi, ko so bila že nekako po naravi krivici odprta vrata na stežaj in so bili razni odnošaji nejasni. Jaz pa moram tu naglasiti, da je krivica, ki se godi delavcem v železniških delavnicah sedaj v mirni dobi, v mnogih ozirih stokrat hujša in se občuti hujše, nego ona, ki se jim je godila v vojni dobi. Draginja je danes ne samo desetkrat in dvajsetkrat hujša, kakor v vojni dobi, ampak je v marsikaterem oziru večja za petdesetkrat. Krivica in varanje, ki se izvršuje danes na veliko in debelo nad železničarji, vpije do neba.

Vlada igra vlogo varalice (slepjarja).

Sedanji režim — ne obsojam in ne kritiziram osebe sedanjega g. železniškega ministra — igra, kar se tiče varanja železničarjev brezstidno igro varalice. Poleg nešteto drugih žrtv pogubonosnega in koruptnega centralističnega režima je ena najbolj usmiljenja vredna žrtev naš železničar, koji je ob prevratu izvrševal ne glede na desno ali levo naravnost herojsko delo za naše ideale v blagor naše celokupne domovine.

Železniška delavnica v Mariboru.

V Mariboru imamo železniško delavnico, koja je menda ena največjih v naši kraljevini. Je to tudi podjetje, ki je vzorno urejeno in opremljeno z najmodernejšimi stroji. Zaposlenih je tu okroglo 1500 delavcev, koji so po veliki večini strokovno izobraženi možje, koji so že desetletja zaposleni v tej delavnici. Ne samo oče, sin in vnuk, ampak tudi cela rodbina služi z dušo in telesom podjetju, mu daje na razpolago ne samo svoje telesne moči, ampak tudi duševne sile. Ne rečem, da bi bili ti trpini pod staro Avstrijo baš sijajno plačani, ali vsaj živeti so zamogli kot ljudje. Nekako prirastli so k svojemu delavnemu prostoru, k svojemu kovaškemu ali ključavničarskemu ognjišču, kakor priraste človeku srce k rojstni hiši ali zemlji.

Gospod minister! Vaš predhodnik, g. dr. Velizar Jankovič, je sam imel prošlo jesen priliko, da je videl ne samo delavnico, ampak je imel tudi priliko opazovati vse možnosti teh ljudi ter njih težaven in beden položaj ter je imel priliko si ogledati tudi njihove izmučene, od gladu ovenele obraze. Teh ljudi ne ubija toliko težko delo, trpljenje pri žarečem ognju, ne ubija jih toliko vročina in mraz, ampak kruta prevara, koju so doživeli za časa sedanjega režima.

Prazne obljube Pašičeve vlade.

Kakor v Nišu, tako so tudi v Mariboru in drugih krajih Slovenije pred zadnjimi volitvami, t. j. 18. marca 1923, došli od vlade, oziroma od Pašičeve radikalne vlad ne stranke plačani ljudje in so obečali v imenu samega gospoda Nikole Pašiča in v imenu gospoda ministra Velizara: Ako dospe zopet Pašičeva stranka na vlado, dobite zvišane plače vsaj za 25%, zvišane penzije, zvišane dodatke itd. Tozadevni oficijelni razgласi so še sedaj gospodu Pašiču in Vam, gospod minister, na razpolago. Še več! Razglasilo se je, da se ne bodo zvišale samo plače tem tipinom v železniških delavnicah, ampak da se jim bodo dale tudi nagrade za nazaj, za dobo do preobrata od 1. novembra 1918 za veliko požrtvovalnost, katero so doprinesli za našo domovino. Oficijelno se je razglasilo,

da se bo plačalo delavcem v delavnicah tudi za tisto dobo, ko je delo v teh delavnicah nekaj časa počivalo. Od poslanci vladne stranke so prišli celo z jasnimi računi, kakšne bodo te nagrade posameznikom in so razglasili, da bi vse to znašalo za mariborsko delavnico približno 1 milijon dinarjev, ki jih hočejo po volitvah izplačati tem delavcem.

Slepčarija s »konzumom«

Toda še dalje so šle obljube g. Pašiča in dr. Jankoviča! Afiširalo se je v delavnicah, da bo vlada dala za konzum železničarjev-delavcev s sedežem v Studencih, — ki se ima šele osnovati — za nizko ceno živila, da bo dala celo iz državne blagajne za ta konzum večjo subvencijo. Toda vlada, oziroma vladna stranka, koja je operirala pred volitvami s tako sijajnimi obljubami, ne ene teh obljub ni izpolnila. Ti oficijelni razgласi, ki so bili afiširani v delavnicah in ki so Vam, gospod minister, še danes na razpolago, so namali kot papir s praznimi obljubami v arhive.

Vlada, oziroma vladna stranka, je res nekaterim lažnim »železničarjem« prišla na pomoč. Dala je iz državne blagajne 300.000 K, oziroma 75.000 dinarjev, železničarskemu konzumu v Studencih. Vsaj tako se glasi odgovor g. ministra za socialno politiko št. 262 z dne 26. novembra 1923 na moje tozadevno vprašanje. Torej po odgovoru g. ministra za socialno politiko dr. Peleša je dala vlada železničarskemu konzumu v Studencih 75000 dinarjev državne podpore. Toda, gospodje, opozoriti moram na to, da ta zadruška sploh ne eksistira, pač pa je personificirana v osebi Pašičevega, oziroma Jankovičevega agenta Nachtigalla, nekdanjega blodordečega Kristanovega socialista, pozneje krvavordečega komunista, a sedaj pristnega radikala. (Radoslav Agatanovič: Pa to je baš sposoben čovjek. Vesenjak: Takšnih imajo vse polno!) Ker je ta mož pred volitvami vneto hauzirala s Pašičevo in Jankovičovo sliko, je smel pri delitvi omenjene subvencije sam osebno predstavljati »Konzumno društvo prometnih delavcev v Studencih.« Vidite, zopet velika, ostančna prevara bednih železničarjev s strani Pašičevega režima.

Dr. Jankovičeva brzojavka. — Druga prevara.

Druga prevara je brzojavka, koja je dal razposlati na vse delavnice in železniške postaje železniški minister dr. Jankovič dne 13. junija 1923. Jaz sedanjemu g. železniškemu ministru lahko postržem z originalom te brzojavke, ki je bila pomnožena in razdeljena ne samo le vsem delavnicam, ampak tudi vsem železniškim postajam. V tej brzojavki z dne 13. junija 1923 naglašja g. dr. Jankovič, da bodo dobili vsi železničarji in vsi delavci v delavnicah, osobito v Sloveniji, povišane plače, povišane dodatke itd. Ta brzojavka se glasi:

»Gospod ministerski predsednik je prejel brzojavko sledeče vsebine iz Maribora, Ljubljane, Zidanega mosta, Ptujja, Jesenic, Murske Sobote, Kočevja, Višnje gore: Na zborovanju dne 10. junija zbrani železničarji in upokojenci zahtevajo, da vlada njihovim zahtevam nemudoma ugodí, ker sicer so posledice neizbežne. Vse brzojavke nosijo podpis: Akcijski odbor.

Vsem tem železničarjem sporočite sledeče moje poročilo:

Kraljevska vlada ima v rokah že preko 15 dni moj predlog o ureditvi prinaldežnosti in plač vsega prometnega osobja. Ta moj predlog vsebuje poleg materialnega izboljšanja položaja tudi celokupno pragmatiko prometnega osobja. Ta zakonski predlog je predložen narodni skupščini in bode takoj prišel v obravnavo po skrajšanem postopanju in istočasno z vprašanjem javnih nameščencev in drugih strok, kakor sodnikov, profesorjev itd.

Priporočam prometnemu osobju, da potrpežljivo čaka še kratak čas, dokler se ne reši njegovo vprašanje in apeliram na njegov dokazani patriotizem, da ostane osobito v sedanjem težkem zunanjem političnem položaju na višini izpolnjevanja svojih dolžnosti in verujem, da ne pregreši dejanja, s katerim bi zapadlo odgovornosti, ki bi bilo za prometno osobje neoprostljivo in bi za državo imelo nedogledne posledice.

Dr. Velizar Jankovič, minister saobračaja.

(Poslanec Vesenjak: Pa kaj hočete od moža, ki ima za druge vedno le parolo: »Ima vremena«, za sebe seveda ne!)

Zopet prevara! 1. oktober lanskega leta je dr. Jankovič določil kot termin za izpolnitev svojih obljub. 1. oktober je že davno prešel, toda vlada še ni izpolnila nobene svojih obljub.

Iz Maribora.

Sporazum med slovenskimi strankami glede občinskih volitev v Mariboru. Zadnji terek so podpisale vse slovenske stranke v Mariboru sporazum glede skupnega nastopa pri prihodnjih občinskih volitvah. Ta sporazum je podpisan v namenu, da se utrdi jugoslovanski značaj obmejnege mesta in se postavi mestno gospodarstvo na zdravo podlago.

Shod obrtnikov za gornji del Štajerja se je vršil na Jožefovo, dne 19. marca, v gostilni Orovič ob lepi udeležbi. Shod je otvoril in vodil predsednik Obrtne zveze, g. Lorber. G. poslanec Falež je označil potrebe in težnje obrtnega stanu v naši državi ter naslikal popolno neumevanje in neupoštevanje tega stanu s strani vlade. Da sedanja vlada nima srca za obrtni stan, kaže posebno predloženi zakon o obrtni banki, od katere ne bodo imeli mali obrtniki nobene koristi, če se predloženi zakonski predlog uzakoni. Naštevja pomanjkljive postavke za obrtništvo v proračunu, s katerimi se ne morejo vzdrževati

niti dosedanje obrtne ustanove, ki smo si jih sami ustvarili. Za vse naše stvarne predloge in dokaze ima Pašičeva vlada gluha ušesa. Poziva obrtnike, naj se združujejo, ker le v močni organizaciji se lahko dosežejo uspehi. G. poslanec Vesenjak je v izbranih besedah podal zgodovino in razvoj obrtnega stanu in njega tradicije. Pokazal je zmoto materialističnega naziranja o obrtniškem stanu in vspodbujal navzoče, da ostanejo zvesti krščanskemu svetovnemu naziranju. Naglašal je, da je obrt za kmetijstvo prvi nositelj kulture. Ožigosal je brezbriznost in nesposobnost beograjske vlade v obrtnih zadevah ter izrazil upanje, da gremo z rušenjem režima boljšim časom nasproti, kar je izzvalo pri navzočih posebno veselje in odobravanje. H kencu je govoril še predsednik marib. Slov. obrtnega društva g. Džamonja.

Prihodnja carinska konferenca se vrši v Mariboru v ponedeljek, dne 23. t. m., ob 20. uri v prostorih državne trgovske šole, na kar se vsi interesente opozarjajo.

† Smrt našega somišljenika. V Mariboru je umrl 74 let stari upokojeni davčni eksekutor Josip Ivanuš. Pogreb blagopokojnega se bo vršil v soboto ob pol 12. uri popoldne na Pobrežje. Rajni je bil naročnik »Slažec« in zvest pristaša naše stranke.

Velika krivica se je zgodila Jakobu Bok, meroizkusnemu pomočniku pri kr. meroizkusnem uradu v Mariboru. Jakob Bok je bil celih 39 let in 5 mesecev zaposlen pri kr. meroizkusnem uradu v Mariboru kot meroizkusni pomočnik. Zvesto in pridno je Bok izvrševal svojo službo brez vsake kazni. Bok je rojen dne 17. aprila 1864, je oženjen in ima dva otroka. Revez nima prav nobenega premoženja, je brez pomoči in stoji tako sedaj, ko se ga je brez vsakega povoda vrglo na cesto, pred obupom. Zvesto je služil kot državni nastavljenec skoro 40 let za javni blagor in državi, zgubil je v svoji mladosti svoje moči za državo, a sedaj se ga je brez povoda neusmiljeno vrglo s famijlo vred na cesto. Revez ne more ničesar zaslužiti in je prisiljen, da začne beračiti, ali pa v obupu stori kak nesrečni korak. Da se je Boka reduciralo in ga vrglo s famijlo vred v najhujši bedi na cesto, je znak največje krivice. Treba pribiti, da je Jakob Bok rojen Slovenec, bil je vedno zvest rodoljub, pristojen v Mariboru in torej tudi v nacionalnem oziru ni prav nobenega povoda, da se tega zvestega in dobrega človeka od strani državne uprave s famijlo vred ubija. Glede ravnokar navedenega slučaja skrajno krivične redukcije je vložena interpelacija.

Maturoanti mariborske gimnazije so si določili za letošnje počitnice velik načrt, o katerega izvedbi so v svojem mladostnem idealizmu in zaupajoč na vsestransko podporo občinstva globoko prepričani. Da v glavnem spoznajo krasote naše mlade domovine Jugoslavije, da s tem razširijo svoje lastno obzorje in da med potoma z raznimi predavanji o vseh zanimivostih naše Slovenije na kulturnem in gospodarskem polju seznanijo tudi naše brate Hrvate in Srbe, nameravajo v spremstvu par profesorjev prepotovati večji del naše države. Iz obmejnege Maribora bi poleteli čez belo Ljubljano in veličastni Zagreb do osvobojenega Sušaka, od tam po valovih sinjega Jadrana proti jugu do Splita in do starodavnega Dubrovnika, po lepi dolini Neretve navzgor, čez Mostar do Sarajeva, od tam jo mahnejo kar proti vzhodu čez Užice v dolino Morave, obiščejo kraljevo prestolico Beograd, po valovih Donave navzgor, čez Novi Sad in Osijek, od tam čez Slavonijo nazaj do obmejnege Maribora. Kakor rečeno, bodo med potoma prirejali razna predavanja o kulturnem stanju Slovenije, s skioptičnimi slikami bodo pokazali južnim bratom ves napredek Slovenije v industriji, obrti itd. Velik, vse pohvale in pozornosti vreden načrt! Toda zasnovali so ga v trdnem zaupanju na vsestransko denarno pomoč našega občinstva, ki je našemu dijaštvu v potrebi stalo vedno ob strani. Na vas, prijatelji mladine, je ležeče, da ne bodo ti naši načrti ostali samo »svitli gradovik«, ki jih podre neznamenit vetrič. Zato pa jim ne odrečite pomoči, ako bodo ti mladi idealisti v prihodnjih dneh potrkali na vaša vrata. Denar, ki ga boste žrtvovali v ta namen, bo naložen na visoke obresti.

Muzejsko društvo v Mariboru ima prihodnjo nedeljo, dne 23. marca, ob 10. uri dopoldne v mali kazinski dvorani svoj letni občni zbor, pri katerem bo odbor poročal o mestnem muzeju in društvenem delovanju.

Strokovni tečaji. Katoliška omladina v Mariboru priredi meseca aprila in maja strokovne tečaje za ključavničarje, elektrotehniko in čevljarje. Podučevali bodo najboljši mojstri. Poduk bo brezplačen. Priglasje sprejema vodstvo društva vsak dan od pol sedme ure zvečer v društvenih prostorih Vetrinjskega dvora. Od 23. do 30. marca priredi društvo izobraževalni tečaj. Predavali bodo sloviti mariborski govorniki o mladinski vzgoji. Začetek predavanja ob tri četrt na 7. Za društvenike je udeležba strogo obvezna; za druge je vstop prost. Dne 3., 4. in 5. aprila obhaja društvo običajne duhovne vaje v frančiškanski kapeli. Ob 7. uri zvečer govor z litanijami. V nedeljo, 6. aprila ob pol 7. uri je zadnji govor s skupnim sv. obhajilom. Ta dan priredijo Omladinci svetopisemsko igro »Zgubljeni sin« v Narodnem domu ob 5. uri zvečer. Ker bo ta prireditev zadnja v tej zimski sezoni, se prijatelji društva prav vljudno vabijo.

Dijaški Orel III. (učiteljsčniki) v Mariboru priredi dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne telovadno akademijo v samostanu čč. šolskih sester. Spored je zelo zanimiv. K obilni udeležbi vabimo!

Občni zbor (notranji) Orlovskega odseka v Mariboru je v nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne v Lekar niški ulici 6. Občnega zbora se morajo udeležiti v smislu člena 74 Poslovnika vsi redni člani odseka. Kdor ne more priti, se mora opravičiti predsedniku.

Orliški krožek Maribor naznanja, da se vrši redna telovadba članic vsak terek in petek v Cankarjevi šoli (vhod Razlagova ulica) od 7. do 8. ure zvečer, gojenke

iste dneve od 5. do 6. ure zvečer. Iste dneve se sprejema ob navedenih urah gojenke in članice telovadkinje in netelovadkinje, katere imajo veselje do resnega dela. — Bog živi!

Prvi Slovenci med Indijanci v Ameriki. Opozarjamo na to izredno zanimivo XX. predavanje Prosvetnega kartea v Mariboru, ki je danes zvečer ob pol 8. uri v Lekar niški ulici 6. Predava gospod Pavel Živortnik. Predavatelj nas bo seznanil predvsem z dvema velikima Slovencema: s Friderikom Barago (1797—1868) in s Francem Pircem (1785—1880), ki sta zanesla slavo slovenskega imena daleč v širni svet. Povedel nas bo pa tudi v življenje Indijancev v Ameriki, kjer sta udarjala imenovana moža prve temelje kulture in omiki. Ne zamudite torej nikakor tega predavanja in opozorite nanj še druge.

Javen shod stanovanjskih najemnikov. Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor in Ljubljano okolico skliče javen shod na nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri predpoldne v Götzovo dvorano. Na dnevni red pridejo važne stanovanjske zadeve. Zato naj se shoda udeležijo vsi najemniki in podnajemniki brez izjeme.

Razglas magistrata glede volilnih imenikov. Okrožno sodišče v Mariboru je potrdilo na novo sestavljene imenike za mestno občino mariborsko. V smislu čl. 5 zakona o volilnih imenikih so volilni imeniki od 18. 3. 1924 naprej med uradnimi urami od 8. do 14. ure stalno razglašeni na mestnem magistratu soba št. 8. Vsakdo ima v smislu določbe istega člena pravico, volilni imenik pregle dati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi za-se, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek. Pripominja se izrecno, da imajo pri eventualnih volitvah pravico glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik. Glede reklamacij se opozarja na člene 7 in 11 zakona o volilnih imenikih, na par. 1, 2 in 6 zakona o volitvi v občinska zastopstva v Sloveniji ter na člene 9, 10 in 11 zakona o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino. — Prepis volilnih imenikov se dobi proti takojšnjem plačilu na magistratu soba št. 8 in sicer stane volilni imenik za občinske volitve 250 dinarjev in oni za oblastne volitve 300 dinarjev.

PROSVETNA ZVEZA V MARIBORU.

Včlanjena društva, pozor! Znižanje taks od 20 odstotkov na 10 odstotkov. Prosvetni oddelek za Slovenijo v Ljubljani je z odlokom z dne 15. III. 1924, št. 3718 potrdil v zmislu člena 103, točke 1. in 2. Pravilnika za izvrševanje določil o taksah iz zakona o trošarinah, taksah in pristojbinah (Uradni list št. 376-23), da so gledališke predstave, ki jih prirejajo Prosvetna zveza v Mariboru in v nji včlanjena društva umetniško-diletantske, oziroma umetniške, torej, da se plačajo pri teh prireditvah od vrednosti prodane vstopnice mesto 20 odstot. le 10 odstot. pristojbin. Prireditve ne sme biti združena s plesno zabavo, (kakršne naša društva sploh ne smejo prirejati!), ker je sicer treba plačati polno takso. Nadalje so teh olajšav deležni samo v prosvetni zvezi včlanjena društva. Zato opozarjamo ponovno vsa ona društva, ki morda še niso poslala pristopne izjave, da store to nemudoma. Prosvetna zveza bo poslala vsem včlanjenim društvom, najprej onim, ki bodo za to prosila, overovljeno potrdilo o pravici do znižanja taks. Stroški za to znašajo 14 D. S tem potrdilom in s potrdilom o sprejemu v Prosvetno zvezo se bodo izkazovala društva pristojnim finančnim oblastem. — Tajništvo Prosvetne zveze v Mariboru.

Narodno gledališče v Mariboru. Repertoar. Petek, 21. marca. Zaprt. Sobota, 22. marca. Gerhart Hauptmann, Hanice pot v nebesa. Ab. A. (Premijera.)

Hanice pot v nebesa. To sanjsko pesnitev v dveh delih nemškega dramatika G. Hauptmanna uprizori dne 22. t. m. zvečer ob 8. uri narodno gledališče v Mariboru. Pri uprizoritvi sodeluje tudi orkester pod vodstvom ravnatelja apere g. Andro Nitroviča in operni zbor. Za predstavo veljajo za to operne cene.

KARO-čevlji MARIBOR, Koroška c. 19.

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Prijazno.

Evgen Labiche (1815—1888, izgovori: labiš) je bil svojčas zelo znan pisatelj veseloiger. Neki igralec je prevzel v neki Labichevi veseloigri vlogo obolelega tovariša in je to pisatelju brzojavno naznanil. Labiche je stanoval na svojem posestvu blizu Pariza. Igralec je na tistem upal, da bo prišel pisatelj sam pogledat, kako igrajo. Pošteno je bil torej razočaran, ko je dobil Labichev brzojavni odgovor: »Lepa hvala za svarilo.«

Neki drug igralec je pri skušnji kaj slabo izgovarjal in ga ni bilo skoraj nič mogoče razumeti. Igra je bila Labicheva, in ta je bil pri izkušnji tam zraven. Ves nevoljen je rekel igralcu: »Nesrečnež! S čim naj se pa živim, če mi vse moje dov tipe pojeste?«

Lisjak.

O staremu diplomatu Talleyrandu smo v naših anekdotah že večkrat govorili. Enkrat jo je pa še prav posebno dobro izpeljal. Da pa to razumemo, moramo povedati, kako je postal Napoleon prvi konzul in s tem gospodar Francije. Prejšnja vlada se je imenovala direktorij in je obstojala iz pet članov. Zbornici sta bili dve; ena je štela 250 članov, druga pa 500. Direktorji so se svoje časti prostovoljno ali pa prisiljeni odpovedali; v zbornicah je šlo teže, v zbornicah petstoterih so obkladal generala Napoleona s priimki in so mu grozili. Tedaj je zapovedal grenadirjem, naj razženejo poslance z bajoneti. Zabavno je bilo gledati, kako so častitljivi zastopniki naroda hiteli k vratom in kako so skakali skozi okna. Sedaj ni bilo nobene zapreke več, šlo je po Napoleonovi želji; on je postal prvi konzul in je imel dva tovariša, seveda samo na videz. Izvršil se je pa preobrat 9. in 10. novembra 1799.

Kmalu nato je potoval Napoleon po Belgiji, z njim pa tudi njegov minister zunanjih zadev, Talleyrand. Minister je bil v izredno kratkem času postal neizmerno bogat, in Napoleon ga je vprašal, kako je bilo to mogoče.

«O, prav enostavno je bilo to», je odgovoril prebrisani lisjak, «8. novembra sem kupil akcije, 10. novembra sem jih pa spet prodal». Češ, s tem, da si ti postal gospodar Francije, se je vrnilo zaupanje v red in mir, akcije so šle gor, in jaz sem postal bogat. Bolje bi mu ne bil mogel odgovoriti.

(Dalje prihodnjič).

Strežnica se takoj sprejme. Reflektira se na starejšo osebo. Plača po dogovoru. Maribor, Klavniška ulica št. 14, 1. nadstropje. 185

Perfektna kuharica z dobrimi spričevali, ki je voljna pomagati poleg sobarice opravljati tudi druga domača dela, se išče proti dobri plači in ob dobrem postopku za takoj ali 1. aprila k mali slovenski družini. Ponudbe na: Marijana Jakl, Karlovac, Domobranska ulica.

Spretna sobarica, marljiva in vajena pospravljanju sob, kortudi serviranju, ki je že služila v boljših hišah, se išče ob dobri plači in dobrem postopku (poleg kuharice) za takoj ali 1. aprila k mali slovenski družini. Ponudbe na: Marijana Jakl, Karlovac, Domobranska ulica. 180 2—1

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

Velika izbira sukna za ženine in neveste, tiskovine, platna vseh vrst itd. se dobi po znižanih cenah pri J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17. 49 10—1

Ti Joško! Ako me imaš kaj rad, potem boš mi gotovo kupil knjigo «Babilonska uganka». Dobi se v vseh knjigarnah.

Za- za- pom-

ni si soseda, kar ti povem, ako rabiš

volneno blago

za ženske ali sukno za moške obleke, tiskanine (druk), cefir, belo, rujavo ali pisano platno ter sploh kaj manufakturne robe, pojdi kupit v veletrgovino

R. Stermecki v Celje, kjer mi vsi kupujemo in kjer je največja zaloga in najnižje cene. Trgovci engros cene. Ceniki zastoj.

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizarških izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic 'Patent Rudl'.

Postrežba točna! Cene zmernel!

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodinje, ko vidi snežno-belo perilo. Zlahkoto in malo denarja dosežete to, ako kupujete vedno le

MILO 'GAZELA'

katerega se dobi v vsaki trgovini!

Prvovrstni angleški in ostravski plinski koks

za kovaške svrhe ter industrijo dobavi na debelo in na drobno po najnižjih cenah

Mariborska mestna plinarna.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Sposobna bečka tvornica gorčice (Senf), v Jugoslaviji dobro uvedena, išče sposobnega

zastopnika.

Ponudbe z referencami pod »Gut eingeführt Nr. 5314«, na Annoncen-Exp. E. Laszlo, Wien, I., Wollzeile 14.

Zanesljiva in preizkušena

SEMENA

zelenjadna in cvetlična, dobite kot vsako spomlad, v vrtnariji Iv. Jemec, Razlagova ulica 11, na stojnici Glavnega trga, 155 5—1

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

VILA

v Ptuj s prostim stanovanjem se poceni proda radi selitev. Vpraša se pri posestniku, Ptuj, Trubarjeva ulica 4, ali v Zagrebu, Boškovičeva ulica 8, pritično, Hofman. 178

Vsakovrstna

SEMENA

najboljše kakovosti posebno

KRMILNO PESO

priporoča

M. BERDAJS,

MARIBOR.

Kdor zida ali popravlja hišo,

kupi po najnižji ceni

nosilce (traverze), žičnike (žreblje) cement, strešne lepenke itd. kakor vsake vrste železnine pri

IVAN KORAŽIJA, MARIBOR

Aleksandrova cesta 42. — Meljska cesta 1.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO

Na drobno!

Na debelo!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.

Rajski glasovi, 58, 62 D.

Prijatelj otroški, 7.50, 8.50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.

Pobožni kristjan, 15 D.

Češčena Marija, 47, 52 D.

Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.

Venec pobožnih molitev, 40 D.

Venec pobožnih pesem, 15 D.

Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja

apostolov 12 D.

Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.), 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dva molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.